

УДК 636.2.82.4:57.089.3

І. М. Люта*

Миколаївський національний аграрний університет

СТАН ТРАНСПЛАНТАЦІЇ ЕМБРІОНІВ В УКРАЇНІ

Історія нехірургічної трансплантації ембріонів великої рогатої худоби розпочинається з 1964 року коли народилося перше теля-трансплантант у США (О. Уїлл). В Радянському Союзі вперше отримано таке теля М. Сергеевим у 1978 році. З того часу нехірургічна трансплантація та кріоконсервація ембріонів значно спростили і здешевили цей метод та забезпечили розширення практичного застосування. Стрімкий розвиток можна простежити на прикладі США і Канади, де в 1979 році було отримано 15 тис., а 1986 році – 50 тис. телят і в 1990 році – 500 тис. телят. На початок 1986 року в Радянському Союзі функціонувало 18 центрів та 39 лабораторій трансплантації ембріонів. У 1987 році було здійснено близько 2,7 тис. ембріопересадок, використано 1326 корів-донорів («Тваринництво», №6 1986). В Україні на початку 90-х років здійснено масштабний імпорт і трансплантація біля 2,5 тис. ембріонів голштинської породи з Канади і США. Трансплантацію ембріонів виконували науковців інститутів УААН в 45 господарствах 19 областей України. Одночасно було отримано біля 2,5 тис. власних ембріонів від цінних корів-донорів. Собівартість одержання таких ембріонів у той час не перевищувала \$ 50, тоді як вартість їх закупівлі за кордоном була в 10 разів дорожче. В результаті трансплантації таких ембріонів на Україні народилося понад 2000 голів чистопородного приплоду з високим продуктивним потенціалом. Завезення такого племінного поголів'я обійшовся б державі в \$ 10-15 млн, тоді як вартість одержання власних телят-трансплантантів в Україні не перевищувала \$ 200 тис. Наступні потім роки, що супроводжувалися відомими тенденціями в економіці, призвели до згорання робіт з трансплантації ембріонів, різкого скорочення виробничої бази для їх проведення.

Нами у 2015 – 2017 роках здійснено трансплантацію 81 ембріона великої рогатої худоби різних порід. Приживлення в середньому свіжовилучених та кріоконсервованих ембріонів 32,1%. Слід зазначити, що у ДП ДГ «Христинівське» ІРГТ ім. М.В.Зубця НААН отримано 20% тільки телиць-реципієнтів і відповідно п'ятеро телят після трансплантації їм 25 кріоконсервованих ембріонів голштинської породи. У СТОВ «АФ «Петродолинське» трансплантовані кріоконсервовані ембріони англєрської породи прижились на рівні 23% і відповідно народилось вісім телят. Приживлення 21 свіжовилученого ембріона породи монбельярд телицям-реципієнтам у ПОСП «Жадьківське» становила 62% що призвело до народження 13 телят-трансплантів. Отже, необхідно планово застосовувати трансплантацію ембріонів з метою збільшення кількості телят від кращих корів і створити найбільш однорідне стадо високопродуктивних тварин за короткий термін.

*Науковий керівник – доктор с.-г. наук, професор, академік НААН С.І. Ковтун